

OPONENTSKÝ POSUDOK HABILITAČNEJ PRÁCE

Habilitant: PaedDr. Zuzana Kurucová, PhD.
Téma habilitačnej práce: Internet ako sociopatogénny faktor a vybrané nástroje na elimináciu súvisiacich dopadov
Oponent: Prof. Ing. Jaroslav Světlík, Ph.D., Vysoká škola podnikání a práva Praha

Aktuálnosť a vhodnosť tématu habilitačnej práce

Habilitačná práca je, ako už hovorí jej názov, zameraná do oblasti pôsobenia internetu ako sociopatogénneho faktora u detí a mládeže s výskumom zameraným na toto téma uskutočneným vo Slovenskej republike. Pre laika možná nie je, na prvý pohľad, nového pridať a zistiť k tomuto tématu, ktoré je predmetom diskuzie ako odborné verejnosti, tak i laikov. Práca svojím obsahom, štruktúrou a kvalitou však dokazuje opak. V oblasti pôsobenia internetu ako sociopatogénneho faktora u detí a mládeže existuje v zahraničí i u nás rada dôležitých výskumov a publikácií, vysokoškolských učebníc atď. Habilitačná práca ovšem predstavuje ucelenú štúdiu na téma vysoko aktuálnu a zatiaľ nie tak úplne v tejto šírke popísanú v podmienkach Slovenskej republiky. Kvalitných skutočne vedeckých výstupov v slovenskom (ale samozrejme i českom) prostredí je na toto téma stále ešte nedostatok, čo činí samotnú prácu nadštandardne prínosnou ďalšiemu poznaniu danej problematiky. To koneckoniec definuje i autorka habilitačnej práce na strane 12, keď konštatuje, že „*aj napriek tomu, že ide o jednu z najaktuálnejších tém, ktorá sa týka detí, mládeže a všadeprítomných komunikačných možností, v Slovenskej republike dosiaľ neexistujú žiadne ucelené výskumné aktivity zamerané do oblasti kontaktu a foriem využívania virtuálnej reality deťmi. V tomto smere je nie len Slovenská republika, ale aj Česká republika na počiatku cesty, ktorej poznanie je dôležité pre všetkých nás*“. Tieto slova potvrdzuje naša každodenná spoločenská realita, ako príklad je možné uviesť nový český, drastický dokument režisérov Víta Klusáka a Barbory Chalupové V sieti zabývajúci sa otázkami a dokumentujúci zneužívanie internetu v oblasti pedofílie. Z pohľadu kvality práce, táto je založená na objektívnom, relevantnom a štatisticky overenom výskume autorky habilitačnej práce, na jehož základe možno činiť platné závery. Silná stránka práce zvyšujúca jej aktuálnosť spočíva predovšetkým vo vypracovaní a overení údajov z vyššie zmínenej oblasti v prostredí Slovenskej republiky. Význam práce umocňujú i zvyšujúce sa nároky na kvalitné výskumy v tejto oblasti a hlavne kvalifikované využitie výstupov v tejto, dosiaľ nie úplne plne vedecky popísanej časti našej spoločenskej reality. Predložená práca vysoké

nároky na kvalitní studii z oblasti využívání, zneužívání a dopadů sociálních médií svým obsahem splňuje a vysoce odborným přístupem řeší aktuální téma poznání dopadů internetu na chování mladých lidí. Kvalitní výzkumy vytváří nutný předpoklad pro následné poznání a závěry promítající se do výchovných a pedagogických opatření. Jedná se proto z mého pohledu o práci vysoce potřebnou. Současně považuji práci za relevantní ke studijnímu oboru masmediální studia, představuje jedno z aktuálních témat dopadu online médií na mladou generaci a děti. **Z výše uvedených důvodů považuji téma jednak za plně relevantní ke studijnímu oboru masmediální studia, jednak i za vysoce aktuální.** Propojení hluboce propracované teoretické základny se společenskou realitou chování dětí a mladých lidí na internetu včetně mnohdy závažných celospolečenských dopadů je dle názoru oponenta vhodné a žádoucí.

Cíle práce a jejich naplnění

Autorka habilitační práce v závěrečné části úvodu, konkrétně na str. 12 explicitně stanovuje cíl své habilitační práce. V úvodu výzkumné části na straně 70 jasně v návaznosti na cíle práce definuje cíle svého empirického výzkumu, které následně logicky rozpracovává do cílů dílčích. Stanovení cílů hodnotím jako správné, cíle dílčí svým obsahem nepředstavují nástroje dosažení cílů hlavního, jejich naplnění jako cílů parciálních vede k jeho naplnění. Na základě definovaných výzkumných cílů si habilitantka stanovuje i nadstandardní počet třinácti hypotéz, z nichž některé jsou dále rozpracovány do dalších „dílčích“ hypotéz. Při prvním čtení habilitační práce a seznámením se s vytčenými výzkumnými cíli a stanovenými hypotézami, měl oponent pochybnosti o reálnosti naplnění cíle práce, cílů výzkumu a verifikaci všech stanovených hypotéz. Po prostudování celé habilitační práce může však s uspokojením konstatovat, že tyto smělé cíle práce byly naplněny a v závěrečné diskuzi logicky shrnuty. Závěry výzkumů jsou statisticky ověřeny a jsou plně relevantní ke stanoveným cílům. **Konstatuji, že stanovený cíl práce, jakož i stanovené výzkumné cíle, předložený text habilitační práce naplňuje.**

Dosažené výsledky, postup řešení problému

Autorka habilitační práce přistupovala k jejímu zpracování koncepčně. Koncepce práce vychází z kvalitně zpracovaných teoretických východisek v kap. 1. a 2. Části A habilitační práce, ve kterých byly vytvořeny nezbytné teoretické základy pro vlastní i sekundární výzkumy, zpracování výsledků a závěry práce. Teoretická východiska vychází

z dosavadního stavu řešení dané problematiky, habilitantka prokázala při zpracování systematický a vysoce odborný přístup, kdy od teoretických východisek spíše obecného charakteru předkládá aktuální fakta dokreslující složitost dopadu internetu jako sociopatogenního faktoru na děti a mladé lidi. Smysluplně doplňuje základní teoretickou část práce spočívající v informačních kompetencích dětí o další část zahrnující pravidla komunikace a ochrany dětí a mládeže a to včetně hlavních rizik. V návaznosti na tuto část práce, která nepředstavuje pouhou rešerši aktuální literatury v této oblasti ale má deskriptivní charakter popisující dosavadní stav řešení dané problematiky je v úvodních kapitolách výzkumné části velmi podrobně rozpracována metodologie výzkumu, která podle oponenta je jednou ze silných stránek práce. V této části je předložen podrobný popis výzkumu a jeho metodika. Charakterizuje nejdříve metody deskriptivní statistiky a cestou od jednoduchého k složitějšímu přechází do dvojrozměrné statistiky s cílem nalezení souvislostí a statistické významnosti jednotlivých proměnných. Spektrum v habilitační práci využitých statistických metod (Strukturální modelování rovnic, regresní analýza, Studentův t-test, chí-kvadrát jako základ Pearsonova koeficientu kontingence, z-test aj.) je relevantní pro verifikaci počtu a obsahu stanovených hypotéz. Jak vysoce kvalifikované využití statistických metod, tak i velikost vzorku dotazníkového šetření (454 odpovědí z toho 450 validních) dává výsledkům výzkumu patřičnou validitu a důvěryhodnost. V kapitole třetí části B práce (Výsledky výzkumu) jsou podrobně prezentovány výsledky a především jejich význam pro naplnění cílů výzkumu a celé práce. Výstupy výzkumu verifikují stanovené hypotézy a jsou statisticky ověřeny. Tyto výsledky představují vysokou hodnotu nikoliv pouze z pohledu teoretického poznání, ale především se nabízí jejich využitelnost i ve společenské praxi. Výsledky jsou přesně formulovány a víceméně dokazují funkčnost celého výzkumu. Postup řešení habilitační práce stejně jako její výsledky potvrzují významný teoretický přínos ve specifické oblasti společenské reality, kterou je chování dětí a mládeže v online prostředí. **Práce přináší nové vědecké poznatky**, vypracovaná metodika a předložený postup jsou využitelné i v případě dalších výzkumů v této oblasti a to nejen na Slovensku.

Význam práce pro rozvoj vědního oboru a pro praxi

Hlavní přínos **pro rozvoj vědního oboru** spočívá především v:

- a) Zpracování metodiky zkoumání chování dětí a mládež v prostředí online. Práce nepředstavuje jednorázové řešení problému, ale podchycuje tento fenomén v celé jeho složitosti. Flexibilita zpracované metodiky umožňuje její aplikaci i v případě jiných

výzkumů. Rovněž zvolené metody statistické verifikace výsledků nejen, že zvyšují kvalitu samotné práce, ale současně ukazují na možnost využití stejných metod v obdobných oblastech výzkumu v oblasti masmediálních studií.

- b) Přístup je inovátorský a specifický s přihlédnutím ke slovenským sociálně-kulturním podmínkám, současně lze však metodické řešení jakož i závěry zobecnit pro jakékoliv jiné sociálně-kulturní prostředí. V jeho využití dle mého názoru spočívá přínos pro poznání stále specifické a vyvíjející se oblasti chování mladých lidí a dětí v „novém“, digitálním prostředí.

Hlavní přínos **pro praxi** spočívá především v:

- a) Ve velmi podrobném a exaktně podloženém zpracování problematiky chování dětí a mládeže v online prostředí, podchycení relevantních proměnných a vysoce odborné verifikaci výsledků.
- b) Práce je přínosná nejen v oblasti mediálních studií, ale i v oblasti pedagogické především v tom, že poskytuje ucelený pohled na danou problematiku, což rodičům, pedagogům, psychologům atd., pružně reagovat na změny v oblasti online prostředí a jejich dopadů na děti a mládež.

Formální úprava habilitační práce a její jazyková úroveň

Habilitační práce v rozsahu téměř 200 stran má logickou strukturu. Téma práce je členěno do dvou hlavních částí a celkem šesti meritorních kapitol zahrnujících teoretická východiska, metodiku, výsledky výzkumu, diskuze, závěru a nezbytných bibliografických údajů a příloh. Tyto představují nadstandardní počet zejména relevantních zahraničních zdrojů. Tuto skutečnost oponent kladně hodnotí. Autorka práce využila ve velké míře primárních i sekundárních údajů, všechna data jsou hojně a z pohledu citační normy správně uváděna. Habilitantka v práci využila spíše anglosaský odborný styl. Práce je napsána jasně a srozumitelně. Logické uspořádání textu a jeho organizační strukturu naznačují meta-textové signály, důraz kladen na konkrétní poznatky. Použitý odborný jazyk je adekvátní potřebám textu. Silnou stránkou práce je řada velmi přehledných tabulek (64) a obrázků (23), které vhodným způsobem doplňují text a činí jej přehledným a srozumitelným. Všechny přílohy jsou relevantní k textové části vlastní habilitační práce.

Otázky k obhajobě

1. V práci často pracujete s pojmy digitální imigranti a digitální domorodci. Můžete vysvětlit genezi tohoto pojmu?
2. Existují některé další dopady internetu např. na psychiku dětí a mladých lidí, které nebyly, nebo nemohly být v práci popsány?

Celkové hodnocení

Autorka habilitační práce je se zpracovanou problematikou výborně seznámena, v habilitační práci, která přináší nové vědecké poznatky, prokázala hluboké teoretické i praktické znalosti. Metodický postup považuji za správný a výsledky odpovídající rozsahu výzkumů. Práce je přehledná, má dobrou formální úroveň a splňuje požadavky kladené na tento typ práce. Proto

doporučuji

habilitační práci PaedDr. Zuzany Kurucové, PhD. „Internet ako sociopatogénny faktor a vybrané nástroje na elimináciu súvisiacich dopadov“ k obhajobě a po jejím úspěšném průběhu

**udělit pedagogicko-vědecký titul
docent (doc).**

Zlín, 19. 7. 2020

Prof. Ing. Jaroslav Světlík, Ph.D.